

במקום זה בנגב עומדים מיתקני הכור האטומי החדש

מאטים של אחת מארצות הגוש המזרחי. הם נתבקשו לעזוב את המקום. אבל מאוחר מדי: הפילים שלהם קלט את כל פרטי העיר המיסתורית.

★ ★ ★

ר א רק האמריקאים והגוש המזרחי צילמו את הסוד הגדול. כל מי שהודמן בכביש זה — ורכבות עוברים בו מדי שנה — יכול היה לצלמו. מספיקה לכך אפילו מצלמת חובבים מן הפשוטות ביותר. כי המרחק מן הכביש הראשי אינו גדול במיוחד. יכולים לראות את המיפעל גם הבדואים, המשוטטים באלפיהם באזור זה. התכונה המיוחדת מסביב למיבנים הרבים, השמירה הבלתי־רגילה, הסגירות הזועקת לשמיים — כל אחת מתופעות אלה לבדה יכולה להבהיר לבדואי הנבצר ביותר כי "הקומבינה" הזאת אינה ככל הישועים העבריים הצומחים כפטריות אחרי הגשם. ואם דבר אפוף סוד בישראל — משמע שזהו מיתקן חשוב וכל המעוניין להעביר ידיעות עליו אל מעבר לגבול, יכול להסיק את המסקנה המתבקשת מאליה.

אם כן, ידעו על קיום העיר האטומית: האמריקאים, הרוסים, הזרים שעזרו בבנייתה, כל מטייל סקרן שהודמן לחלק זה של הנגב, כל בדואי שהסתובב בשטח וכל קצין מודיעין מצרי שקיבל דו"ח מבדואי. לכל אחד מאלה היה, או יכול היה להיות, צילום של המיתקן הסודי.

רק האזרח הישראלי הרגיל לא ראה צילום של עיר־האטום. לכל היותר, יכול הוא לראות את הפס השחור המפאר את התמונה שבעמוד זה. לגביו, עוד קיים הסוד. מערב פירסם בסוף השבוע שעבר תמונה של אחד המיבנים בעיר האטום. התמונה הבלעדית הועתקה בכתונים אחרים. עד שבא דבר, בתחילת שבוע זה, וגילה: התמונה שבמעריב — סילוף. לא את הכור האטומי החדש היא מראה, כי אם מיבנה פנימי של מיפעל קינור פריזר באשקלון. אפשר היה לקרוא בין השורות את שימחת דבר לאירו של העתון המתחרה.

אילו חשבו אנשי דבר פעמיים, היו מעדיפים לשתוק. כי את המאמר המתבקש מאליו במיקרה זה לא העז היומון לכתוב. מאמר זה היה צריך להיות ביקורת קטלנית על כל מי שהיתה לו יד בקביעת המדיניות שמסביב לעיר־האטום. מדיניות שגרמה לכך שהעתון הנפוץ ביותר במדינת ישראל נאלץ לפרסם תמונה לא נכונה, מפני שאת תמונת הכור הלא־סודי לא עלה בידו לפרסם; מדיניות שגרמה לכך שצלם־עתונות, אשר חש כי יש לו אותה זכות שיש לכל מטייל, ואשר צילם את הכור מן הכביש הראשי, נעצר. סרטיו הוחרמו. בראש מאמר כזה, אילו נכתב, הייתה חייבת להתנוסס הכותרת:

ה פס השחור, המכסה את מרכז הצילום שבעמוד זה, מסתיר את עיר־האטום הישראלי. העיר יושבת על קו הרקיע, ולולא הפס השחור אפשר היה לראות את מיבני המינהלה של העיר, את מיגדלי־המים בעל הצורה המיוחדת, ומעל לכל — את הכור האטומי עצמו. את הכור העגול והמוגבה, אשר כיפתו טרם הושלמה.

בעצם, אפשר לראות את כל הדברים הללו גם בדרך אחרת — כשם שראו אותם מאות סקרנים בסוף־שבוע זה, שטרחו ונסעו דרומה מבאר־שבע, בכביש דימונה. כי עיר־האטום הישראלית היא אומנם סוד — אך סוד גלוי לכל העולם.

כאשר אך הוחל בהקמת המיתקנים הנרחבים והיקרים, הודיעה ממשלת ישראל לכל המעוניין בארצות־הברית כי זהו מיפעל לטכסטיל. גירסה זו התבררה במהרה כסיפור־בדים. מטוס הריגול הפנומנאלי, הירי של המוסד המרכזי לביון של ארצות־הברית, עבר גם מעל לנגב הישראלי. כשם שצילם שיגרתית את מיפעל־האטום ואת בסיסי־הטילים של ברית־המועצות, כך צילם גם את "מיפעל הטכסטיל" החדש בישראל.

מומחים לטכסטיל במוסד המרכזי לביון קבעו כי מיפעל זה יכול להיות רק כור אטומי. והאמריקאים המרומים התמלאו חימה. מאותו רגע צילמו בקביעות את התקדמות המיפעל, ויש להניח כי ברגע זה מונחים כהשינוטון כל הצילומים האפשריים על עיר־האטום הנגבית. עירנותו של חיל־האוויר הישראלי ידועה היטב, מן ההודעות התכופות על הבסת מטוסים מצריים החודרים לתחום האחורי של ישראל. לפי השמועה טסו מטוסי הירי־האמריקאים מעל התחום האחורי של ישראל. אם נכונה שמועה זו, הרי כידוע אין לחיל האחורי הישראלי הטילים הדרושים להדיפת מטוסים מסוג זה.

לא רק האמריקאים צילמו. על זאת יעיד סיפורו של תושב באר־שבע, אשר לרגל עבודתו נאלץ לנסוע תכופות בכבישי הנגב. נזכר השבוע האיש: "נסעתי מדימונה לסדום. פיתאום ראיתי מכונית פרטית החונה לצד הכביש. לולא המספר הדיפלומאטי שנשאה המכונית, לא הייתי מתעכב. אבל המספר הדיפלומאטי, יחד עם העובדה שהמכונית הייתה ריקה, הניעו אותי לעצור את הגיפן שלי ולערוך חקירה קצרה.

"על גיבעה סמוכה ראיתי שלושה גברים, שכיוונו מצלמות ארוכות־טווח ומישקפות לעבר שורת מיבנים. באופק, ידעתי כי מיבנים אלה הם עיר־האטום שלנו. אומנם אפשר לראות את העיר בבירור מן הכביש, ואין שום דבר הדומה לכיפה של כור אטומי כמו כיפה של כור אטומי. אבל נראה היה לי שאין דיפלומאטים אלה הרשות לצלם."

הוא פנה לאחור, הועיק את המשטרה למקום. הסתבר כי הצלמים החרוצים היו דיפלור

המיתקן האטומי

דה לה פה, על שם הקפה הפאריסאי בעל המוניטין העולמי. בעל הקפה, יהודי מיוצאי יוון, הקפיד על יצירת אחירה אירופאית־תיכונת — מעין בית הרחק מן הבית. דבר אחד איפיון את המומחים מחוץ לארץ. הם נהגו להסתובב בצחצח, לא הרבו לבלות בחברת תושבים מקומיים. כמה משכניהם אף ידעו לספר כי אמילו ילדיהם לא התמוגו עם ילדי הסביבה. כאשר ביקר שו לאחרונה צלמי־עתונות לצלם את הילדים, סירבו הוריהם להרשות זאת. אך על אף המרחק בינם לבין יתר תושבי העיר, לא היה לאיש צל של ספק מה מעשיהם של זרים אלה בבאר־שבע ומה מהות העבודה שהם עוסקים בה. כאשר רצה מישהו לדעת כיצד מגיעים למקום מסוים, באותו חלק של הנגב, היה לא פעם זוכה להנחייה זו: "סע ישר בכביש של דימונה, לפני שאתה בא לכור־האטומי, פנה הצידה וסע 30 קילומטרים."

★ ★ ★

חם וקר

הוג אומנם לומר "כור אטומי"; נכון יותר לומר עיר האטום, או לפי חות: "מכון האטום". בנחל רובין, להבדיל, עומד בעיקר הכור, עם מספר קטן של בנייני־לאחי. לא כן במיפעל החדש. זוהי עיר ממש, בה עומדים מספר בניי

רשת הכור האטומי בנגב מז כירה במידה מדהימה את פרשת אייך מן, בכל הנוגע לתגובות הרשמיות של ישראל, על פירסום הידיעה הראשונה. כאז כן עתה, דרפה הכחשה אחת את משנתה. כשכל הכחשה אבסורדית יותר מזו שקדמה לה:

● הגירסה הראשונה הייתה, כי בדרום, ליד דימונה, הולך ומוקם מיפעל גדול לטכסטיל. עד שבאה ההודעה, כי האמריקאים כבר יודעים את מהותם האמיתית של המיבנים. בידיעה שבאה ממקור אמריקאי, נאמר בגלוי, כי מטוסי ריגול של ארצות הברית חדרו אל תוך המרחב הישראלי הישראלי, צילמו את המיתקנים הסודיים. האם מישהו הגיש מחאה על הפרה זו של ריבונות? להיפך. ממשלת ישראל קיבלה הודעה זו כמובנת מאליה. ממשלה, המצדיקה מחצית חוקי החירום והמימלה הצבאי שלה בצורך לחתום בי ריגול, אינה מגישה אפילו מחאה פורמאלית, כאשר מעצמה זרה מודיעה על ריגול שיטתי מעל ובתוך שטחה הריבוני של ישראל.

● הגירסה השנייה של מהות הכור הי אטומי הושמעה מפי הוועדה הישראלית ל־אנרגיה אטומית. גוף מכובד זה הודיע, רשמית, באמצעות קול ישראל, כי האמריקאים ב־

כדי לבנות את הכור האטומי הנסיוני בנגב רובין, בעל ההספק העציריחסית של אלף קילו־טרמייס, הייתה ישראל זקוקה ל־עזרה אמריקאית. כדי לבנות את הכור הי גדול יותר, לא נזקקה לשום עזרה, על אף

היותו בעל הספק של 24 אלף קילו־טרמייס. זאת בשעה שכל קורא־עתונים בישראל כבר יודע, כי את הכור הנגבי בונה ישראלי בעזרה מותשית מצד מומחים מן החוץ. מאז הוחל בבניית המיפעל, לפני קצת פחות משנתיים, הפכה באר־שבע מרכז של מושבה זרה. המכנה המשותף לכל הי זרים האלה — מכנה שהיה גלוי וידוע בכל באר־שבע: כולם עובדים במיפעל הי אטומי החדש.

הם שוכנו בחלקים שונים של העיר החדשה, כשרק מספר משפחות מרוכזות בשני בניינים גדולים בשיכון ד, והיתר — מפוזרות בדירות נאות בעיר. מכיון שבאו לתקופת־עבודה ארוכות למדי, הביאו הי מומחים הללו את משפחותיהם איתם. מדי בוקר, אפשר לראות את הנשים מובי לות באוטובוסים העירוניים את ילדיהן לבית הספר המיוחד, שהוקם עבור ילדי המושבה הזרה, סמוך לבניין רסקו הגדול.

הנשים עורכות את קניותיהן בעיר, ואילו את הגברים אפשר לזהות על פי מכוניו־תיהם, בעלות המספרים הזרים. בשוב הגברים מעבודתם היומית בכור הניבנה, נוהגים הם להתרכז בקפה קסטון, בבאר־שבע הישנה. קפה קטן זה, שנשא את השם הישראלי הצנוע פינת השלוש, הפך לקפה

מה התבקש מדברי ראש הממשלה?

בראש ובראשונה: כי אישם בנגב מוקם כור אטומי חדש, שכולו פרי הגאון והמאמץ הישראלי. דבר תמימה כשלעצמו, ביחוד לאור כמה עובדות שהיו כלולות בנאום ביגיי:

כדי לבנות את הכור האטומי הנסיוני בנגב רובין, בעל ההספק העציריחסית של אלף קילו־טרמייס, הייתה ישראל זקוקה ל־עזרה אמריקאית. כדי לבנות את הכור הי גדול יותר, לא נזקקה לשום עזרה, על אף